

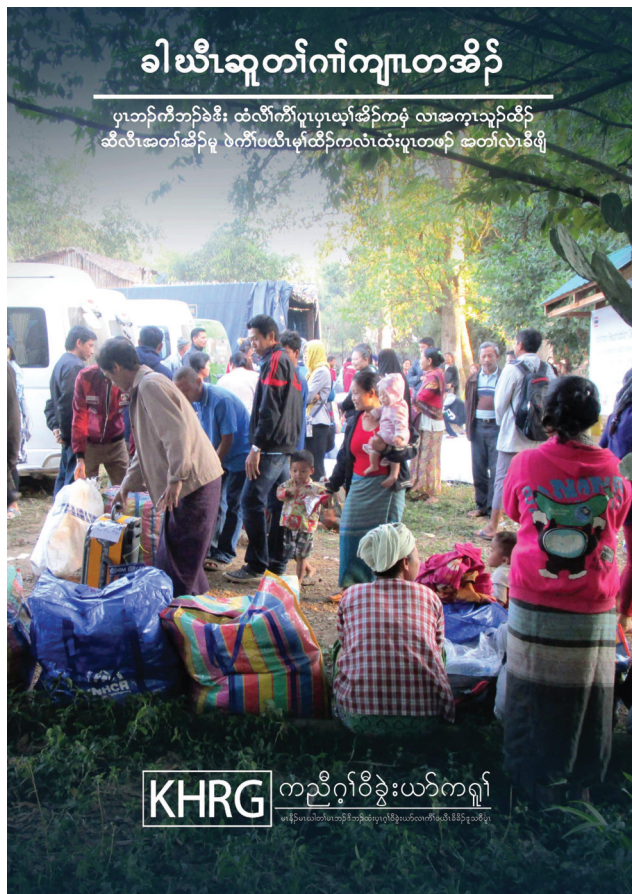
လံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအဖုၣ်
လၢအိကူး ၂၀၂၀ နံၣ်

ခါယီၤဆူတၢ်ဂၢ်ကျၢၤတအိၣ်

ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲးထံးလီၢ်ကီၢ်ပုၤပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် လၢအက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအတၢ်အိၣ်မူဖဲ ကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပုၤတဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိ

တၢ်ဆဲးလီၤထံးကီၢ်ဒိဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ပံးယာ် (NCA) ဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲ ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ဒီးပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး ဒီးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် လီၢ်ကျဲတဖၣ် အါထီၣ်ဝဲက့ၢ်က့ၢ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤအတၢ်လဲၤခါဆူညါ အပူၤ ဒ်သိးကလုာ်ဖုၣ်ဖိတဖၣ် ကဟူးဂဲၤဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တုၤသိးထံး သိးအဂီၢ်န့ၣ် တၢ်ဂၤဖျိပုၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤထံးဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး, မ့ၢ် ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ်အကျိၤအကျဲတဖၣ်မ့ၢ်တၢ် အရ့ဒိၣ်လၢ ပုၤလၢအက့ၤဆိလီၤက့ၤအတၢ်အိၣ်မူတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအက့ၤ သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအသးလၢ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤတဖၣ် ဘၣ်သဂၢ်ဒီးဝဲတၢ်ကီဘၣ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီး ဘၣ်ဂဲၤလိာ်ဝဲနးက လဲာ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်ဒီးအကသ့ၣ်ထီၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူလၢအယုၢ်ကၢကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢယုၤလံ ၂၀၁၉ နံၣ်န့ၣ် ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) ရၤ လီၤတ့ၢ်ဝဲတၢ်ကစီၣ်ဖုၣ်တဘျီလၢအဘၣ်သးဒီး ပုၤလၢအက့ၤဆိ လီၤက့ၤအတၢ်အိၣ်မူဖဲ ဖဲလဲးဝုၢ်လၢာ်မူ, ဖုၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်ဒီး လုဖး ထီ, န့ပုၢ်ယာ်ကီၢ်ရ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအတၢ်က့ၤကျဲဆူအတၢ်အိၣ် ဆိးလီၢ်အသိအဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဒီးသိလုၣ်ကတိာ်ကတူၢ် လၢဟီၣ်ခိၣ်ကမ့ၢ်ကျိ, တကးဒီးဘၣ် ထံးဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိတလၢ တလိာ်စ့ၢ်ကိးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤတုၤ ယီၤဆူ တၢ်က့ၤဆိလီၤဟံၣ်လီၤလီၢ်ကျဲအလီၢ်န့ၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်မၤ စၢၤ, တၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်လီၢ် ဒီးဟံၣ်ယီတၢ်ဟဲန့ၢ်ကျိၤကျဲသ့ၣ်တ ဖၣ်စ့ၢ်ကိး တလၢတပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် အဝဲသ့ၣ် က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤအသး ဆူကီၢ်ပယီၤပုၤ ခိဖျိကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ် တဲာ်ပဒိၣ်, ဘိမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢ (UNHCR) ဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂုၤအဂၤ တဖၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဖဲလၢဖၤတြုၤအါရံၤ ၂၀၁၉ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်က့ၤကဒါလၢ UNHCR တီခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲ ဖဲလၢဖၤတြုၤအါရံၤ ၂၀၁၉ နံၣ်အဘျီဝဲအံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်က့ၤ ၃ ဘျီတဘျီဒီးတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤမၤဒီးအါဆူညါက့ၢ်က့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခါယီၤဆူတၢ်ဂၢ်ကျၢၤတအိၣ်

ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲးထံးလီၢ်ကီၢ်ပုၤပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် လၢအက့ၤသ့ၣ်ထီၣ် ဆိလီၤအတၢ်အိၣ်မူဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပုၤတဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိ

KHRG ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ်
မၤနီၣ်မၤပါတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်န့ၣ်သ့ဝီပုၤ

လံာ်ဟံၣ်ဖျါအလၢအပုၤန့ၣ် တၢ်ရၤလီၤအိၣ်လၢအဲကလံးကျိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ် န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဟံၣ်ဖျါလၢကျိၣ်ခဲမံၤလၢအံၤ တၢ်ဟံးန့ၢ်အါသ့လၢ ကညီဂ်ဝီ ခွဲးယာ်ကရူာ် တၢ်ကစီၣ်သန့ဖဲ www.khrg.org အပူၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ခါဆူညါ ပုၤလၢကက့ၤလီၤတဖၣ် ကသဂၢ်ဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ ဒ်ပုၤလၢအက့ၤတ့ၢ်လံလၢအပူၤကွံာ်တဖၣ်အယီၤ KHRG န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဘၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအလိာ်တဖၣ်ဒီး ဟ့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ဒ်သိးတၢ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဟံၣ် ဖျါတဘျီအံၤအယီၤ တၢ်ထီၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢပုၤက့ၤကဒါက့ၤက့ၤဆၢၣ်မိာ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ် လၢပုၤဒိၣ်န့ၢ်ဒီးလံာ်တၢ်ကစီၣ်ဖုၣ်တဘျီ လၢ KHRG ရၤလီၤတ့ၢ်အိၣ်ဖဲ လၢယုၤလံ ၂၀၁၉ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ လံာ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်က့ၤသ့ၣ် ထီၣ်ဆိလီၤက့ၤသးလၢကျဲကိးဘိးဒီး ဒ်အမ့ၢ် ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအက့ၤကဒါ ခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, တၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢနီၢ် တဂၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, ယုၢ်ဒီးထံးလီၢ်ကီၢ်ပုၤပုၤယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်အတၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တစ်ဝက်ထံနီးဖေး

KHRG တစ်ထပ်လိပ်သံကွားဒီဇိုင်းပုံကွေးကွေးတဖန် ဟုတ်ကဲ့ပဲလော တ်မေစာအကျိုးကျေးဇူးတဖန် တလာတပဲ့ပဲဘဉ်န့န့လီ။ ပှလှလှဒီးန့န့ဘဉ် တ်မေစာတဖန်ဒုလံာ် ကွေးသုဉ်ထီဉ်အတံာ်အိဉ်မူအကျိုးကျေးဇူး ကိပ်ဒ်သီးဒီးပှတဖန်လှအကွေးလှအနီကစာတံာ်ရဲဉ်တံာ်ကျဲ လှအတံာ်ဒီးန့န့ဘဉ်တံာ်မေစာနီတမံဘဉ်လီ။ တကေးဒီးဘဉ် တံာ်တမေလှပဲ့တံာ်အာဉ်လီပာ်လှ တံာ်ကဟ့တံာ်ဆိဉ်ထွဲမေစာဒီးတံာ်ကွေးကွေးကွေးသုဉ်တဖန်ဘဉ်အယီ ပှကွေးကွေးကွေးတဖန်ဘဉ်ကွေးဆာဉ်မဲာ်ဒီးတံာ်ကိတံာ်ခဲအာမေးလီ။ အဝဲသုဉ်သုဉ်ထီဉ်ဆီလီအတံာ်အိဉ်မူမုတန့န့ဘဉ်န့န့ ခါဆူညါ ကကွေးဆာဉ်မဲာ်ဘဉ်ဒီးတံာ်ယှာ်အိဉ်ကမ့န့န့လီ။ မှလှပှကွေးကွေးကွေးလှအဒီးန့န့ဘဉ်တံာ်မေစာတဖန်အိဉ်ဆီးသကီးဝဲဒီး ပှကွေးကွေးကွေးလှအကွေးတဖန်ဒီး လီကဝီလှသဝီဖိတဖန်အယီ တပဲ့မုတံာ်မေစာလှကွေးဒီး ညီန့န့အဝဲသုဉ်ခဲလှဘဉ်ကွေးဆာဉ်မဲာ်ဒီးတံာ်ကိတံာ်ခဲဒ်သီးသီးန့န့လီ။

လှတံာ်ကဒီးန့န့ဘဉ်လံာ်လှဖိးသဲစးသုဉ်တဖန်အဂီ တ်မေစာအိဉ်ဝဲတနီ ဘဉ်ဆဉ်ပှကွေးကွေးကွေးအာဂါသဂါဘဉ်ဝဲ တံာ်ကိတံာ်ခဲလှကဒီးန့န့ဘဉ်ထံဖိကိဖိလံာ်အုဉ်သးသုဉ်တဖန်န့န့လီ။ ပှလှလှဒီးန့န့ဘဉ်လံာ်အုဉ်သးတဖန်န့န့ အဝဲသုဉ်ဒီးန့န့ဘဉ်ထံရှာ်ကီသီး, မှကျဲလဲလှကွေးဒီး ပှဂိုဝိဇ္ဇာသက်ရောက်မှုကစားတကေးဒီးဘဉ် လှအဝဲသုဉ်ကဒီးန့န့ပှဘဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ကမံာ်, တံာ်ကွေးဘဉ်ကွေးသုဉ်ဒီးတံာ်ဖးတံာ်မေအဂီ ကလိဉ်ဘဉ်စုာ်ကီးဝဲလံာ်အုဉ်သးတဖန်န့န့လီ။ တကေးဒီးဘဉ်အမဲာ်ညါ မှလှပှကွေးကွေးကွေးတဖန်ဘဉ်ဂါလီလီဖးမေဝဲလှအဂါခိဉ်ထံးတံာ်လိဉ်ဘဉ်သုဉ်တဖန်အဂီအယီ အဝဲသုဉ်တံာ်သးဝဲလှတံာ်ယုထာထီဉ်ထံကီခိဉ်န့ နီလီကဝီလှတံာ်မေစာတံာ်အပူတဖန် စုာ်ခိဉ်မးန့န့လီ။ မှလှလှဒီးဖိဉ်စုကတဲဒီးကျဲချီချီသုဉ်လှတပီထီဉ်ဒီးတဖန်အိဉ်အယီ အဝဲသုဉ်တနီဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘို့လှအတံာ်ဘဉ်တံာ်ဘဒီးတံာ်အိဉ်ပူဖျိုးအဂီန့န့လီ။ နီခိဉ်တံာ်ဘဉ်တံာ်ဘဒီးမှကျဲလဲလှကွေးတံာ်ဂါတံာ်ကျဲ လှပှကွေးကွေးကွေးတဖန်အဂီတအိဉ်ဒီးဘဉ်အမဲာ်ညါ ဖျါလှအဝဲသုဉ်တဖန် တံာ်ကကွေးကဖ်ဒီးအဝဲသုဉ်လှတံာ်ပုဉ်ပုဉ်ဂီ လှထံရှာ်ကီသီးဒီးပှတတါအပူဝဲလှတံာ်သုဉ်ထီဉ်တံာ်မုတံာ်ခုဉ်, ဒ်မိဉ်ခြံဉ်စံဉ်ဒီးပှတတါအတံာ်ဂါတံာ်ကျဲပူန့န့လီ။

ပှကွေးကွေးကွေးတဖန် ဟ်ဖျါထီဉ်ဝဲဘဉ်လှ: အဝဲသုဉ်တနီန့တံာ်မုတံာ်ခုဉ်တံာ်လဲလှကျဲဒီးပဒိဉ်တံာ်ပာ်ပာ်ပြးဘဉ်, ဒီးအဝဲသုဉ်တံာ်ဘဉ်လှကီပဒိဉ်ခဲအံာ်တဖန်ကွေးကဖ်အဝဲသုဉ်န့န့လီ။ တံာ်သုဉ်တဖန်အံာ်ဟ်ဖျါထီဉ်ဝဲဖျါဖျါဖျါလှ တံာ်သဘဉ်သဘဉ်ဒီးတံာ်စုဆုဉ်ခိဉ်တကေးလှကဲထီဉ်တံာ်လံအသးလှအပူကွေးတဖန် တံာ်ဘျါရဲကွေးအိဉ်တအိဉ်ဒီးဘဉ်။ အလီအိဉ်လှတံာ်ကဘဉ်ဘျါရဲတံာ်သုဉ်တဖန်အံာ်ယုဒီးတံာ်ကွေးကဖ်ဖိမးဘဉ်လီဘဉ်စးကွေးတံာ်ကွေးသုဉ်ထီဉ်ဆီလီအကျိုးကျေးဇူးအိဉ်အံာ်န့န့လီ။

လံာ်တံာ်ဟ်ဖျါတဘျီအံာ်ဟ်ဖျါထီဉ်တံာ်ကိတံာ်ခဲလှ ပှကွေးကွေးကွေးတဖန်ဘဉ်သဂါဝဲ ဒ်သီးတံာ်ကဟံးထီဉ်မူဒီးမေဂုထီဉ်န့န့ဝဲ ပှကွေးကွေးကွေးတဖန် အတံာ်အိဉ်ကအိဉ်ခိဒီးအသုဉ်အဂီန့န့လီ။ လှလံာ်တံာ်ဟ်ဖျါဒီးတဘျီအံာ်အပူ KHRG ဟ်ဖျါထီဉ်ဝဲ ပှကွေးကွေးကွေးသုဉ်တဖန် အကလှဒီးအတံာ်ဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘို့တဖန်န့န့လီ။ ကီပယီပဒိဉ်, ကလှဉ်န့န့ဖိဉ်စုကတဲတဖန်ဒီး ပှဟ့တံာ်ဆိဉ်ထွဲမေစာတဖန်ကြားဆိကမိဉ်ဟ်သုဉ်ဟ်သးဝဲဘဉ်လှပှကွေးကွေးကွေးတဖန်အကလှဒီးအတံာ်ဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘို့တဖန်န့န့လီ။

တံာ်ဂါအံာ်ဘဉ်တံာ်ဒီးန့န့အိဉ်လဲ လှပူ ၁၄သီ, ၂၀၁၇န့န့ ဝဲချာဉ်လှထီဉ်ကီရုဉ်, မူကီဆဉ်, မယီပှသဝီ န့န့လီ။ တံာ်ဂါအံာ်ဟ်ဖျါဝဲဟ်လှ ထံလီကီပှပှယှာ်အိဉ်ကမ့တဖန်ကွေးသုဉ်လီဆီလီသးအလီ ဝဲမယီပှသဝီန့န့လီ။ (တံာ်ဂါ - KHRG)

တံာ်ဂါအံာ်ဘဉ်တံာ်ဒီးန့န့အိဉ်လဲမုမုကြူအါဂါ ၆သီ, ၂၀၂၀ န့န့ ဝဲန့ပုဉ်ယံာ်ကီရုဉ်, ကီးတရးကီဆဉ်, ကီလှသဝီန့န့လီ။ ကီလှမုဝဲတံာ်ကွေးသုဉ်ထီဉ်ဆီလီသးအလီအိဉ်အကျဲတတီလှပှကွေးကွေးကွေးတဖန်အိဉ်ဆီး အဂီန့န့လီ။ တံာ်ဂါအံာ်ဟ်ဖျါဝဲဟ်သဂါတံာ်လီဝဲပှပှသုဉ်ထီဉ်န့န့ ပှဘဉ်ကီဘဉ်ခဲ ဒီးထံလီကီပှပှယှာ်အိဉ်ကမ့လှအကွေးဆိဉ်ကွေးတဖန်အဂီန့န့လီ။ (တံာ်ဂါ - KHRG)

တၢ်ဟံၣ်ဖျါလၢအကါဒိၣ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါ

ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢ အက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးက့ၤအသးလၢကီၤပယီၤပူၤခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအိၣ်ဝဲ ၁,၀၃၉ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲလါအိးကထိဘၣ် ၂၀၁၆ နံၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၇၁ ဂၤ, ဝဲလါမ့ၤ ၂၀၁၈ နံၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၉၃ ဂၤ, ဝဲလါဖျါတြျါအါရဲၤ ၂၀၁၉ နံၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၅၆၅ ဂၤ ဒီးဝဲ ၂၀၁၉ နံၣ် လါယုၤလံၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၃၁၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ခါဆုညါကအါထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ် ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ဘၣ် ထီၣ်သတြျါ ဒီးပှၤလၢအက့ၤကဒါက့ၤ ခီဖျိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအကါန့ၣ်အိၣ်အါန့ၣ်ဒီး ပှၤလၢအက့ၤခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအကျါအကျဲလၢ အဖိးသဲးအိၣ်ဝဲဒၣ်လဲၣ် ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်တၢ်ကရၢကရီ (TBC) ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ အါဒၣ် တၢ်တက့ၢ် ပှၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ် က့ၤဝဲခီဖျိလၢကျဲလၢ တမ့ၢ် UNHCR တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. TBC တယၢ်ဝဲလၢ ပှၤဘၣ်ကီၤ ဘၣ်ခဲလၢအက့ၤကဒါက့ၤခီဖျိ အနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ(လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ UNHCR ဒီးထံကီၤပဒိၣ်) တဖၣ် အိၣ်တ့ၢ်လံၤဝဲ ၁၈,၀၀၀ ဂၤ ယၣ်ယၣ်စးထီၣ်လၢ ၂၀၁၂ ဒီးတုၤလီၤလၢ ၂၀၁၇ နံၣ်အပူၤ, ဒီး ဝဲ ၂၀၁၈ နံၣ်အပူၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၃,၃၉၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ.

လၢနံၣ်တယၢ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်အပူၤ ထံလီၤကီၤပှၤပှၤယုၤအိၣ်ကမ့ၢ် (IDP) အနီၣ်ဂံၢ်စ့ၢ်ကိးအါထီၣ်ဝဲလီၤ. TBC တယၢ်ဝဲလၢဝဲ ၂၀၁၃ နံၣ် ဒီး ၂၀၁၈ နံၣ်အဘၣ်စၢၤ IDP ၁၆၂, ၀၀၀ ဂၤ က့ၤကဒါက့ၤလၢ အသဝီလီၤလံၤအပူၤ မ့တမ့ၢ် က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးလၢတၢ်လီၤလၢအဂၤ ဝဲကီၤပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ. TBC စ့ၢ်ကိး စံးဝဲလၢ မ့ၢ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးဝဲအယီၤ တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျဲၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ဂၢၢ်ဖျိၣ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်အ ကီၤ တၢ်တလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်အိၣ်ဒီးဒၣ်တၢ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်တခီ IDP ၁၆၂,၀၀၀ ဂၤ အကျါ ၁၁,၀၀၀ ဂၤန့ၣ် လၢခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိမ့ၢ်ပှၤဘၣ် ကီၤဘၣ်ခဲလၢအဟဲက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢအတၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအပူၤ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအိၣ်အယီၤ TBC နၢ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကဲထီၣ်ကဒီး IDPအယီၤ ဂံၢ်ယုၤအဝဲသ့ၣ်လၢ IDP အကျါန့ၣ်လီၤ.

လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ယး တၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢပှၤက့ၤကဒါက့ၤ (ခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, ပှၤက့ၤကဒါက့ၤခီဖျိနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤဒီး IDP) သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်သဂၢၢ်ဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ် KHRG မၤဝဲ တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး IDP တဖၣ်ဒီးပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢတၢ်လီၤအါတီၤ ဝဲကီၤပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG မၤတ့ၢ်ဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပှၤက့ၤကဒါက့ၤ (၄၀) ဂၤ (ခွါ ၂၁ ဂၤဒီးမ့ၢ် ၁၉ ဂၤ) ဒီးလီၤကဝီၤခိၣ်နါ ၄ ဂၤ (ခွါ ၂ ဂၤဒီးမ့ၢ် ၂ ဂၤ) န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢသဝီ အဖျါၣ် ၄၀ လၢအအိၣ်လၢကီၤရၣ် ၇ ဘၣ်အပူၤ ဝဲ KHRG ဟူးဂါဖံးမၤတၢ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

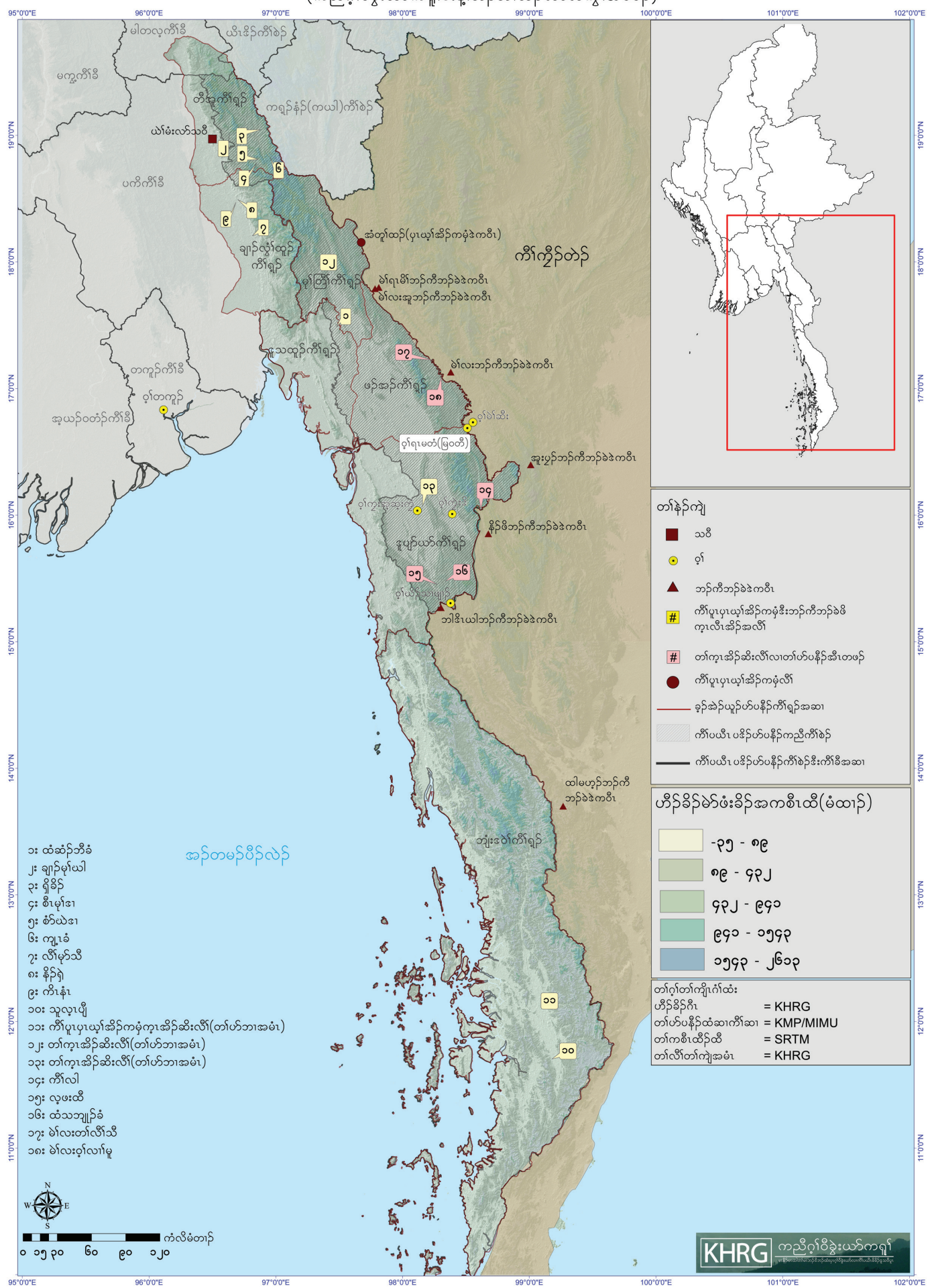
တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဒါလီၤတ့ၢ်လံၤအီၤဝဲ UNHCR အလံာ်န့ၣ်ကျဲၤ လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤခီဖျိနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်သး (၁၉၉၆) နံၣ်အပူၤ ဒီး လံာ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ သးဒီး တၢ်ဂၢၢ်ဖျိၣ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဝဲ (၂၀၁၄) နံၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ် တၢ်သူအီၤလၢ တၢ် ကယီထံဝဲဘၣ်ယး တၢ်ဂၢၢ်ဖျိၣ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်လၢ ပှၤ က့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်အကီၤအိၣ်တအိၣ် ဒီးမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပ လၢဂၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ “အဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၤသဲး, မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, သဲးဒီး ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ် နဲသိးကပၤယၢ်ဝဲအတၢ်အိၣ် မ့ၢ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျဲၤ ဒီးအသူးအသ့ၣ်အဂီၢ်” အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တလီၤပလိာ်အသးဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီး ဖျါၣ်တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအကျါအကျဲလၢ ကီၤပယီၤမ့ၢ် ထီၣ်ကလံၤထံးဘၣ်. နဲတၢ်ဟံၣ်ဖျါတ့ၢ်လံၤအသိးပှၤက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ သးတဖၣ်အါတက့ၢ်က့ၤဝဲလၢအနီၣ်ကစၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်ပှၤလၢ KHRG ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တဖၣ်အါဒၣ်တက့ၢ် မ့ၢ်ဝဲ ပှၤ လၢက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢ ပှၤသၢဖု (ကီၤတဲၣ်ကီၤ, ကီၤပယီၤဒီး UNHCR) န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢ က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးခီဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် အါဒၣ်တက့ၢ် ဘၣ်တၢ်က့ၤဆုၤအဝဲသ့ၣ်ဆုၤတၢ်လီၤလၢပှၤက့ၤအိၣ် အါဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤညီအယီၤ တၢ်လဲၤဟံးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢ အဝဲ သ့ၣ်အအိၣ် န့ၣ်ညီဒိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပှၤက့ၤသ့ၣ် ထီၣ်ဆီလီၤသးလၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် (ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဒီး IDP) တၢ်မၤနီၣ်မၤလၢအီၤကီၤအယီၤတၢ်ကယုၤသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိအဂီၢ် ကီၤဝဲဒီးတၢ်ကဘၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါအါမးလၢ တၢ်ကထံၣ်လိာ်သံသးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဝဲလါယုၤ ၁၃သီ, ၂၀၁၇ နံၣ် ဝဲအတုၤထံၣ် ကီၤပှၤပှၤယုၤအိၣ်ကမ့ၢ် ဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. အတုၤထံၣ်ဒဲကဝီၤကမံးတံာ်, ပှၤကွဲး တၢ်ကစီၣ်ဖိ, တၢ်ကရၢကရီပှၤမၤတၢ်ဖိ (လၢ KORD, KWO ဒီး KSNK) တဖၣ်ကိးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢကတၢ်ပိၣ်သကိးဘၣ်ယး IDP တဖၣ်အတၢ်က့ၤကဒါ က့ၤဆုၤချၢၣ်လွံၤထုၣ်ဒီးတီအူကီၤရၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

ပှာဘၣ်ကီဘၣ်ခဲမိဒီးကီပှာပှာယှာ်အိၣ်ကမ့ၣ်က့ၤလီၤအိၣ်အလီၢ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံၤထံး
(ကညီဂျီဒီဒွေးယာ်ကရုာ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်လီၢ်သံက့ၢ်အဖီခိၣ်)

- ၁: ထံဆံၣ်ဘီၣ်
- ၂: ချၢၣ်မုာ်ယါ
- ၃: ရီၣ်ခိၣ်
- ၄: စီၤမုာ်ဒါ
- ၅: စံၣ်ယဲၤဒါ
- ၆: ကျၢၤခံ
- ၇: လီၢ်မုာ်သီ
- ၈: နီၣ်ရဲ
- ၉: ကိၤနံၤ
- ၁၀: သူလုၤပျီ
- ၁၁: ကီၢ်ပှာပှာယှာ်အိၣ်ကမ့ၣ်က့ၤအိၣ်ဆိးလီၢ်(တၢ်ဟံဘၢအမံၤ)
- ၁၂: တၢ်က့ၤအိၣ်ဆိးလီၢ်(တၢ်ဟံဘၢအမံၤ)
- ၁၃: တၢ်က့ၤအိၣ်ဆိးလီၢ်(တၢ်ဟံဘၢအမံၤ)
- ၁၄: ကီၢ်လါ
- ၁၅: လုၤဖးထီ
- ၁၆: ထံသဘျၢၣ်ခံ
- ၁၇: မံၤလးတၢ်လီၢ်သီ
- ၁၈: မံၤလးစုၤလၢဂံၤမူ

အၣ်တမၢၣ်ပီၣ်လဲၣ်

တၢ်နဲၣ်ကျဲ

- သဗီ
- စုာ်
- ▲ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကတီၤ
- # ကီၢ်ပှာပှာယှာ်အိၣ်ကမ့ၣ်က့ၤဒီးဘၣ်ကီဘၣ်ခဲမိ က့ၤလီၤအိၣ်အလီၢ်
- # တၢ်က့ၤအိၣ်ဆိးလီၢ်တၢ်ဟံပနီၣ်ဆီၤတဖၣ်
- ကီၢ်ပှာပှာယှာ်အိၣ်ကမ့ၣ်က့ၤ
- ခုၣ်ဆဲၣ်ယူၣ်ဟံပနီၣ်ကီၢ်ရၢၣ်အဆါ
- ▨ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟံပနီၣ်ကညီဂျီဒီဒွေး
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟံပနီၣ်ကီၢ်ခဲဒီးကီၢ်စီအဆါ

ဟီၣ်ခိၣ်ခဲဒ်ဖဲဒ်ခိၣ်အကတီၤထီၣ်(မဲထၢၣ်)

- ၂၅ - ၅၉
- ၅၉ - ၄၃၂
- ၄၃၂ - ၉၄၀
- ၉၄၀ - ၁၅၄၃
- ၁၅၄၃ - ၂၆၀၃

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၢ်ဂံၢ်ထံး
 ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ = KHRG
 တၢ်ဟံပနီၣ်ထံဆါကီၢ်ဆါ = KMP/MIMU
 တၢ်ကတီၤထီၣ်ထီ = SRTM
 တၢ်လီၢ်တၢ်ကျိၢ်အမံၤ = KHRG

တံဂု်အကါဒိန်လါ တံယုထံင်သုင်ညါအီတဖှ်

တံလဲါခီဖျိလါတံက့ါကဒါက့ါဒီးတံပါဆုါရဲင်ကျဲါ တံက့ါကဒါက့ါ

- ဖဲစုါနံင်ပူါကွံင်န့ါ ကွံင်တဲင်ကီါတံဖံးတံမါအကျဲါအကျဲါလါတံဒီးသဒါ ပုါဘင်ကီါဘင်ခဲတဖှ်အဂီါ တံလဲါထီင်လဲါထီအိင်ဝဲန့ါလီါ. ဘင်ဆင်သဲစးတံဘျါသုင်တဖှ်ပံးဒီးဝဲလါပုါဘင်ကီါဘင်ခဲတဖှ် ကယုထံင်န့ါတံအစါလါအဝဲသုင်တံလုါအိင်သးသမူတံကီါဘင်ခဲသုင်တဖှ်လါသဲစးအပူါတအိင်အယံကျဲါအိင်ဒုင်ထဲတဘီလါကဘင်က့ါယီါဆုကီါပယီါန့ါလီါ. လါတံန့ါအယံပုါဘင်ကီါဘင်ခဲဆါတံဝဲလါကက့ါလီါဆုကီါပယီါခီဖျိ “တံဆိင်သနံး” လါအမ့ါတံလဲါက့ါဖံးမါတံခွဲါတံယံင်စုါဒီးတံလုါအိင်သးသမူအကျဲါအကျဲါစုါလီါလါကီါပယီါဒီးကီါကွံင်တဲင်ကီါဆါအယံလီါ. “တံထုးယါ” လါအမ့ါ တံမ့ါလံါလါ ကမါဂ့ါထီင်တံအိင်မူတံအိင်သး, တံက့ါဘင်ဆုဟံင် ဒီးတံဒီးန့ါဘင်ဟံင်ခိင်လါကဖံးအိင်မါအိင်ဘင်တံအဂီါသုင်တဖှ် ဘင်တံဟံင်ဖျါထီင်အီါခီဖျိပုါတနီါနီါဘင်ဆင် တံကဘင်ဆိကမိင်ယုင်တံပံးတံစုါလါဒဲကဝီါအပူါ ဒီးတံအိင်သးနီါနီါ လါပုါက့ါကဒါက့ါသုင်တဖှ်တူါဘင်ဝဲစးထီင်လါအက့ါလီါအိင်ဆိးလံါလံါန့ါလီါ.

နီါဘ--လါအလဲါအိင်ဖဲနိင်ဖဲဒဲကဝီါခဲနိင်ဒီးဖဲက့ါအိင်ဖဲန့ါပျင်ယံင်ကီါရုင်, စ--သဝီ ဖဲ၂ဝ၁၉နံင် ဖံးဝဲဒဲအံါလီါ. “လါဒဲကဝီါပူါန့ါဘင်တံမါစုါလီါမး စုါလီါလီါ. တံအိင်သုင်စုါလီါလီါ. တံမါစါလါအဂါဒဲဒီးတံပီးတံလီါလါဟံင်ယံါအဂီါသုင်စုါလီါလီါ.”

ပုါလါအိင်ဖဲဘင်ဒါယါဒဲကဝီါခဲနိင်ယံင်ယံင်တဂါလါက့ါလီါကဒါက့ါတံလံတဂါဖံးဝဲဒဲအံါလီါ. “ပအိင်လါဒဲကဝီါပူါအခါတံဟးထီင်ဟးလီါကီါဒိင်မးလီါ. ပဘင်လုါပိင်ထွဲဒဲကဝီါတံသိင်တံဘျါအယံ ပယုစုတဘင်ဘင်. ပဟးထီင်လါဒဲကဝီါချါတန့ါဘင်. ပတူါဘင်ဒဲဒီးလါပအိင်ဘင်လါယံင်ပူါလီါ.”

- UNHCR ဂု်ကျဲါစးမါဂ့ါထီင်ဝဲတံက့ါသုင်ထီင်ဆီလါသးတံလဲါတံက့ါဘင်ဆင် တံရဲင်ကျဲါတံလဲါတံက့ါလါကီါပယီါပူါတခီါမါဘင်ဒိဝဲပုါလါအက့ါတဖှ်အသူးအသုင်ဒီးဒုးအိင်ထီင်တံဘင်တံဘါဒီးတံအိင်ဆုင်ဆိင်ချ့ါတံဘင်ယံင်တဖှ်လီါ. တံလဲါတံက့ါတဖှ်တံရဲင်ကျဲါအီါဘျါဘျါဆီါတအိင်, တံကဆဲကဆီါတအိင်, ထံဒီးတံအိင်စုါကီး တံဒီးန့ါဘင်အီါကီါ ဒီးတံဆဲးကျိးဒီးပုါက့ါသုင်ထီင်ဆီလါသးတဖှ်အဂံါစါအဖိခိင်ဒုးအိင်ထီင်တံတူါဘင်လါတံမါကမၢ်အဝဲသုင်န့ါလီါ.

တံဂီါလါအဖိခိင်ခဲဘင်အံါဘင်တံဒီးန့ါအီါဖဲလါမုါ စသီ, ၂၀၁၉ နံင် ဖဲနိင်ဖဲဒဲကဝီါလီါ.မုါဝဲကီါပယီါပဒိင်ဒီး UNHCR အတံသုးတံကျဲါခဲဘျိတဘျိလါပုါကက့ါကဒါက့ါတဖှ်အဂီါလီါ.တံဂီါတဖှ်ဟံင်ဖျါဝဲပုါဒဲကဝီါဖဲလါကက့ါလီါတဖှ်ဒီးအတံလဲါတံက့ါတဖှ်ဘင်တံရဲင်ကျဲါန့ါအီါခီဖျိ IOM, ကီါကွံင်တဲင်ပဒိင်ဒီး UNHCR န့ါလီါ. KHRG တဒီးန့ါဘင်တံဂီါလါအပံင်ဖျါတံလဲါတံက့ါတံအိင်သးတံဂီါလါကီါပယီါပူါတဖှ်ဖဲအဝဲသုင်က့ါကဒါက့ါအဆါကတီါန့ါဘင်.လါတံန့ါအယံတံဂီါလါဟံင်ဖျါဝဲတံလဲါတံက့ါ(သီလုင်တဖှ်) လါဘင်သုအီါလါတံတံဆုါပုါက့ါကဒါက့ါတဖှ်ဆုူသဝီပူါ မုတမ့ါတံဟံင်ပနီင်တံက့ါအိင်ဆီလါသးအလီါန့ါ တအိင်ဝဲဘင်. (တံဂီါ - KHRG)

- ပုါက့ါကဒါက့ါလါအနီါကစါအတံရဲင်တံကျဲါတဖှ်န့ါ အိင်ဒီးတံလဲါတံက့ါတံကီါဘင်ခဲလါကွံင်တဲင်ကီါဒီးကီါပယီါခံကပါလါဂံါလီါ. လီါဆီဒဲတံပုါလါဘင်က့ါဆုတံလီါယံါတဖှ်ဘင်ဒီးသန့ါထီင်သးလါအနီါကစါဒဲဝဲတံဆဲးကျိးဒီးတံရဲင်တံကျဲါလီါ.

နီါဂ---လါအက့ါဆုတနီါသရံင်ကီါဆင် လါအအိင်လါကီါပယီါကလံါထံးကတံါတဂါန့ါ ဘင်ပးတံလဲါတံက့ါယံါဝဲဒီးအပူါဒိင်ဝဲအဖိခိင် ဖံးဝဲလါ, “ယဖဲက့ါကတုါအဂီါယဘင်ဟုင်စုါယီါတဘျါမးမါညါ. ယဘင်ဟုင်ပုါနီါသီလုင်တဂါ စုါယီါတမါဒီး အဂါတဂါ စုါယီါသါမါလီါ. တံလဲါတံက့ါယံါဝဲ ၂ န့ါညါ. ပဖဲက့ါကတုါလါသုလုါပျိအဂီါ ယဘင်ငါ ကဒီးသီလုင်ယီါတဆီလီါ. ပုါနီါသီလုင်ကစါယုပုါစုါပယီါ ၇ ကလးဘင်ဆင် ပစုတအိင်လါါအယံပမါအမါလီါစုါန့ါပုါတဖဲး” န့ါလီါ.

- IDP တဖၣ်ညီန့ၣ်ကွၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ် IDP အယီၤ ကကွၢ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်တၢ်ကရၢကရိ တဖၣ်အတၢ်တိၤမၤမၤအဂီၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. IDP တဖၣ်ကွၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်ဆၣ် KHRG တၢ်ထံၣ် လီၤသံကွၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢလီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ (မၤ)အဝဲသ့ၣ်လၢကကွၢ်ကဒါကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒိန့ၣ်အိၣ်ဖဲ ကျဲၤလၢအံၤတူၢ်ထံၣ် IDP ဒဲကဝီၤအချၢ, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ် ဖဲလၢယူၤ ၁၅ သိ, ၂၀၁၇န့ၣ် လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ် ဟံၣ်ဖျါဝဲပုၤလၢကွၢ်ကဒါကွၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဆၣ် မယၢပုၤသဝီ, မူကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံၢ်ထုၣ်ကီၢ်ရၣ် ပုၤကွၢ်လၢသ့ၣ်ဆိလီၤသးလီၤတဖၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

- တၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်အကျဲၤအကျဲၤတဖၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤအိၣ်သ့ၣ်ကလုာ် ဒဲအမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်ခိဖျါတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီး တၢ်ကွၢ်ကဒါ ကွၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဘၣ်ဆၣ် ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒီး IDP တဖၣ်သ့ၣ် ကျဲၤအါဘိလၢ အတၢ်ကွၢ်လၢထီၣ်ဆိလီၤသးအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ကျဲၤအါဘိလၢတၢ်ကွၢ်လၢထီၣ်ဆိလီၤအဂီၢ်အံၤန့ၣ် ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲၤအါဘိလၢကယုထၢ ဝဲအဂီၢ်, တကးဒီးဘၣ်ဟံၣ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲ တၢ်ကွၢ်လၢထီၣ်ဆိလီၤသးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်ဒီးတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံၤလၢ ကမၤလၢပုၤ ပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ပုၤဟဲကွၢ်ဒီးယၢတဖၣ်အတၢ်မၤတအိၣ်ဒီးဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်လွၢ်ထီၣ်လုၤလီၤဝဲလၢဒဲကဝီၤဒီးတၢ်လီၤဖဲအံၤလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤဟဲ ကွၢ်ဟံးန့ၣ်ဟံၣ်ဘၣ်ဆၣ်အမံၤအိၣ်ဒီးလၢဒဲကဝီၤပုၤလီၤ.” (ဒီးစ--, ထံသဘျုၣ်ခံ, ဇူပျၢ်ယာ်ကီၢ်ရၣ်)

တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးသမံသမိးကွၢ်တၢ်ဂၤဖျိၣ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးကွၢ်တၢ်

- ပုၤလၢအကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူထံလီၤကီၢ်ပုၤလၢ UNHCR ပုၤသၢဖုအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအကျဲၤတဖၣ်အံၤန့ၣ် ခိဖျါ ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤ တလၢတပုၤဘၣ်, ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢ အဒိသဒးဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် တၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်ကဒါကွၢ် တအိၣ် ဘၣ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကွၢ်လၢထီၣ်ဆိလီၤသးအံၤ တမ့ၢ်လၢအဂုၤန့ၣ်ဒီး ပုၤလၢအဟဲကွၢ်ကဒါကွၢ်လၢ အနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကြၢးရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ဝဲ ပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ် ဒဲသိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဖဲတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ် တၢ်ကွၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤ လီၤကျဲၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်တခီ တဒီးန့ၣ် ဘၣ်ထံလၢအကဆီ, တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢပုၤပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တနီၤန့ၣ် ဘၣ် ကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူဒဲကဝီၤလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤ ဒဲသိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂီၢ် ဒီးတကးဒီးဘၣ်အဝဲ သ့ၣ်ကြၢးဒီးန့ၣ်ကလိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ကွီၤလဲ ဖဲတၢ်ကွၢ်လၢထီၣ်ဆိလီၤသးအလီၤအံၤန့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, တၢ်ကရၢကရိလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဒိသဒးဒဲအမ့ၢ် (UNHCR), လီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ဒဲအမ့ၢ် ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖျိၣ်ကရၢ (KNU), ကညီပိာ်မုၢ်ကရၢ (KWO), ကညီထံလီၤကီၢ်ပုၤပုၤယုာ်အိၣ်ကမံၤမံးတံာ် (CIDKP), ကညီတၢ်ကဟုကယာ်ဒီး တၢ်ဂုၤထီၣ် ပသီထီၣ်ဝဲဒါဒး (KORD) ဒီး ကညီခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝဲဘျးစဲ (KESAN) တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တစီၢ်တလီၤဒီးလၢ လီၤဝဲဒဲၣ်ဖဲပုၤကွၢ်အိၣ်ဆိလီၤသးသီသီ အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်တၢ်အာၣ်လီၤ အဝဲသ့ၣ်လၢ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤလၢယုလၢအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် နီၢ်နီၢ်တခီ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အံၤ လၢလီၤဒဲၣ်ထဲ တလၢခဲလၢအဂီၢ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ် ကပူၤ န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တမံၤမံၤလၢကကတံာ်ကတီၤသးလၢကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူလၢ အယုာ်ကၢအဂီၢ် တန့ၣ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ် တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ ဘၣ်လီၤဘၣ်စးဖဲအကြၢးဘၣ်ဆၣ် ဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်ဒီး အသးလၢ တၢ်မၤစၢၤအဂုၤအဂၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးကိးခဲအံၤ အဆၢကတီၢ် ပုၤလၢအကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ် မ့ၢ်တဒီးန့ၣ်လၢတၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် အဟီၣ်ခိၣ်လီၤကလီၤမံၤကွံာ် မ့တမ့ၢ် ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤတန့ၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ယတထံပုၤဆၢထၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်ခိၣ် နီၣ်မၤလၢပုၤအနီၣ်ကစၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်သ့တအိၣ်နီၣ်တဂၤဒီးဘၣ်. တချးလၢ အဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤဖဲအံၤအခါန့ၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဖိလၢ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဖဲဒီးအိၣ် မၤအိၣ်လၢအနီၣ်ကစၢ်တသ့ဒီးဘၣ်. တၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်န့ၣ် တယၢလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. [...] တၢ်မ့ၢ် တၢ်ခုၣ်ကရၢ (KNU/KNLA-PC) ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤ အဝဲသ့ၣ် ဟ့ၣ်သးတထၢ် မ့တမ့ၢ် စ့ၤန့ၣ်အန့ၣ် ဒ်မၤစၢၤဝဲန့ၣ်အသိးန့ၣ် လီၤ.” (KNU/KNLA-PC သးခိၣ်ယီၤ, ဝဲလးစ့ၢ်လၢါမုၢ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်)

တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ တၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဖဲ လၢမးရှး ၂၀၁၇န့ၣ် ဖဲထံညၣ်ဖိသဝီ, နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပုၤယၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးပိး လိတဖၣ်, တၢ်ချံတၢ်သ့ၣ် ဒီး ပုၤပိၤတဖၣ် လၢနီၣ်ဖိဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ ဒဲကဝီ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးဝဲကျဲၤ ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤပုၤလၢအက့ၤကဒါတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ဟ့ၣ်လီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်ပုၤတၢ်သိၣ်လိဘၣ်ပးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ် ဆူပုၤလၢအက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်အဂီၢ် ဒ်သိးကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤက့ၤ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမုၢ် တၢ်ဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤက့ၤကဒါက့ၤအါဂၤလၢ KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိၣ်သံက့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိဒ်သိးအံၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

- အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် IDP ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဆံးတက့ၢ်လၢ KNU ဒီး တၢ်ကရၢကရိအဂ့ၤအဂၢၤဒ်အမ့ၢ် (CIDKP, KWO ဒီးထံၣ်ကီၢ်ဂၤတၢ်ကရၢကရိတနီၤ) သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲက့ၤကဒါက့ၤဆူထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤခိၣ်ဖျါ UNHCR တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတဖၣ်အသိး, IDP လၢအက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိး ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤတုၤဆူအလီၢ်အကျဲန့ၣ် တဒီးန့ၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ကရၢကရိအတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီး ခါဆူညါတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ပဲဟဲက့ၤန့ၣ် အိၣ်သၢနီၣ်ဘျဲၣ်လံ. သန့ၣ်က့ၤ ပတထံပုၤဟဲက့ၤပုၤနီၣ်တဂၤဒီးဘၣ်. ယအဲၣ်ဒီးတဲလၢ အဝဲသ့ၣ် အတၢ်တဲဒီး အ တၢ်မၤန့ၣ်တဘၣ်လိၣ်အသးဘၣ်. ပမ့ၢ်လၢလၢပကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်န့ၣ်အအိၣ်. လၢခံပဟံၣ်လၢ တၢ်အံၤကမ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်တဲလီၤဒါသၢ်. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ် တၢ်ဟဲက့ၤက့ၤကဒါက့ၤပုၤတအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်.” (နီၣ်စ---, ကျဲၣ်ခဲ, တီအူကီၢ်ရၣ်)

ထံဖိကီၢ်ဖိခွဲးယၢ် ဒီးကမျၢၢ်တၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်

- လၢကျဲကိးကပၤဒီးအပူၤန့ၣ် တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢလၢပုၤပုၤတအိၣ်ဒီးဘၣ်. ပုၤဟဲက့ၤကဒါက့ၤ လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ် လၢတၢ်မၤစၢၤ လၢUNHCR ဒီးအပူၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ် ဘၣ်ကုၢ်ကျဲးစးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်လံၣ်လဲၣ်လၢ အ ဖိးဒီးသဲးအဂီၢ် မ့ၢ်လၢတၢ်မၤအကျိၤအကျဲပူၤ တၢ်လိၣ်ဘၣ်အဂၤ အိၣ်ဒီးဝဲအါမးဒီး ပၢပြးဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ် အတၢ်မၤယံၣ်မၤနီၢ် အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၢ်နီၢ်တခီ (လံၣ်အုၣ်သးတဖၣ်အံၤ တလၢၢ်အဘူးအလဲဘၣ်ဆၣ်) ပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ် ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်လၢၢ်ဘျဲၣ်လၢၢ်စ့ၢ်ဝဲမး ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲထံဖိကီၢ်ဖိလံၣ်လဲၣ် (ထံဖိကီၢ်ဖိလံၣ်အုၣ်သးဒီး ဟံၣ်ဖိယိၣ်ဖိလံၣ်အုၣ်သး) တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပတံထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိလံၣ်အုၣ်သးအဂီၢ် IDP တဖၣ်န့ၣ် ညီန့ၣ်တအိၣ်ဒီးလံၣ်လဲၣ်လၢအလိၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ညီန့ၣ် ပုၤက့ၤကဒါက့ၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတဖၣ် ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်, နၢ်ပၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, ဒီးကအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးအဂီၢ်န့ၣ် ဖျါလၢတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂံၢ်စၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤအါဂၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်တၢ်ပၢ်တၢ်ပြး စ့ၢ်ဒီး တအိၣ်ဒၣ်လဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ် အဝဲသ့ၣ်သးဒုဒီလၢ မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်စ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်လၢလၢပုၤပုၤ ဒ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဂၤ အသိး စ့ၢ်ကိးဒါန့ၣ်လီၤ.

IDP လၢအကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူကိၤန့ၤသဝိတဂၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ထံၣ်ကီၢ်သဲးအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤသးအပူၤ တၢ်ဟ်ပနီၣ်အဝဲ သ့ၣ်ခွဲးယာ်ပတီၢ်လၢ ကဟ့ၣ်တၢ်ဖးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ကဟ် ကလုာ်န့ၣ်ဆံးဖိတဖၣ် ဒီးအတၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤ ဂ့ၢ် ဝိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “ပကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢ မတၢ်ဂၤအဂီၢ်လဲၣ်. ပလဲၤခီဖျိဘၣ် ပယီၤသးဒီး ကီၢ်ပယီၤဒိၣ်အတၢ်မၤအာမၤသီ ဖး အါလံ. [...] ပကဟ့ၣ်တၢ်ဖး ထဲလၢ ပဝဲကလုာ်န့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.” (စီၤမ---, ကိၤန့ၤသဝိ, ချၢၣ်လွံၤထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်)

နီၢ်အ---လၢ အအိၣ်လၢ မဲၢ်ရၢမိၢ်ဒဲကဝိၤဒီး ကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူ ချၢၣ်မ့ၢ်ပၤသဝိတဂၤ စံးဝဲလၢ “ပမ့ၢ်တီၢ်ဟ်လၢ ပကဟ့ၣ်တၢ်ဖး သန့ၣ်ကွၢ် မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်ပၤတၢ်ပျဲလၢ ပကဟ့ၣ်တၢ်ဖးအဂီၢ်စ့ၢ်ခါ. မ့ၢ်ယၤဒု, မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ် ကကွဲပၤဒီး တဲပၤလၢပကဟ့ၣ် တၢ်ဖးခါ တဘၣ်ဟ့ၣ်ခါန့ၣ် တလီၤတၢ်ဘၣ်.”

- လၢတၢ်လီၤတနီၤဟီၣ်ကဝိၤသဝိဖိတဖၣ် အတၢ်ထီၣ်ခါကွၢ်တလီၤ ပၤဟဲကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖၣ် အဖိခိၣ်အယိ ငးအိၣ် ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဟ်ကအိၣ်ထီၣ်ခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်ပူၤဖျဲး

- လၢတၢ်သးကျဲၤမၤန့ၢ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်သးအိၣ်ကွၢ်ကဒါအပူၤန့ၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးမ့ၢ်တၢ်လၢအရူဒိၣ်ကတၢ်အယိ တၢ်လီၤ တနီၤနီၤကိၢ်ဒဲးဝဲလၢတၢ်ကကွၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤတၢ်ကကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူအလီၤန့ၣ်လီၤ. KHRG တၢ်ထံၣ်လီၤသံကွၢ်တဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ် ကိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤလၢ တၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်ဒဲးအမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်အလီၤတဖၣ်ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ် KHRG ထံၣ်လၢ တၢ်ဘၣ် ယိၣ်အိၣ်ဒဲး မ့ၢ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်ကွၢ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤတအိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်အယိလီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိတၢ်ဖးမ့ၢ်ပီၤ တၢ်သ့ၣ်ညါ ဖဲတၢ်လီၤလၢပၤကွၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤသးအါအလီၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လီၤတနီၤ ကျိချံၣ်မိၣ်သၣ် လီၤလံၤလၢတပီၤထီၣ်ဒဲးတဖၣ် အိၣ်ဒဲးဝဲအယိငးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢသဝိဖိတဖၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီး တၢ်လဲၤကွၢ်ဖဲးမၤအဂီၢ်လီၤ.

နီၢ်အန--- လၢကွၢ်အိၣ်ဖဲ မဲၢ်လးစ့ၢ်လၢမ့ၢ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ် ဖဲလၢဖၤတြုၤအါရံၤ ၂၀၁၉ နံၣ် စံးဝဲလၢ ကျိချံၣ်မိၣ်သၣ်လၢ တပီၤ ထီၣ်ဒဲးတဖၣ်အိၣ်လၢပုၤဝဲ ဝးတရံးသဝိလီၤ. အဝဲထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ပီၤဖးထီၣ်ဖဲအမၤတၢ်လၢ အခုးပူၤအခါလီၤ. “ပဖဲးပျီ လီၤတၢ်လီၤအခါပထံၣ်စ့ၢ်. ဖဲပဒ့ၣ်ပဒ့ၣ်အခါ ပီၤဖးထီၣ်အိၣ်စ့ၢ်. တမ့ၢ်ပၤဆဲးလီၤအီၤဘၣ်, မ့ၢ်ဝဲကျိဖးဒိၣ်ချံၣ်လီၤလံၤ လၢပုၤခးလီၤ ယၢ် လၢညါတဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်လီၤတဲာ်လၢပုၤအယိ ဖဲပဒ့ၣ်ပဒ့ၣ်အခါ (ကျိဖးဒိၣ်ချံၣ်) ပီၤဖးထီၣ်လီၤ.”

- ကီၢ်ပယီၤသးတၢ်အိၣ်ဆိလီၤသးဒီးအတၢ်ပူၤတၢ်ဂဲၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်ငးတၢ်ယၤကအိၣ်ထီၣ်ကဒီးအသိတဘျီ ဒီးမၤပးဂီၤဝဲတၢ်န့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်လဲၤကျဲန့ၣ်လီၤ.

“ယမ့ၢ်ထံၣ်ပယီၤသးန့ၣ်ယကတဲာ်ကတီၤထီၣ်ယတၢ်ဘၣ်ဒီးယ UNHCR တၢ်ဂီၤ, ယလံာ်လံာ်လၢအဂၤဒဲအမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤ ထံဖိ ကီၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သး, ဟံၣ်ဖိလံာ်အုၣ်သးဒီးယမ့ၢ်ဘံးလီၤ. တဘျီဘျီယဆိမိၣ် ယမ့ၢ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ပးဖျိးအသိတဘျီန့ၣ် မ့ၢ်ပၤက တူၢ်လီၤယၤလၢဒဲကဝိၤပူၤဒဲးခါ. ပၤမ့ၢ်တတူၢ်လီၤယၤဘၣ်န့ၣ် ယကဒုးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ် လၢယၤယၤ တၢ်ဂီၤဒီး ယကွၢ်ကွၢ် မ့ၢ်အ ဝဲသ့ၣ်အသးကဆိတလဲစ့ၢ်ခါ. နသ့ၣ်ညါလီၤ. တၢ်အိၣ်သးလၢ ကီၢ်ပယီၤအံၤတဂ့ၢ်ဒဲးဘၣ်. ပတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ခါဆူညါန့ၣ် တလီၤ တၢ်ဒဲးဘၣ်.” (နီၢ်ဂ---, သုလုၤပျီ, ဘျဲးဒဲးကီၢ်ရ့ၣ်)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤတၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဖဲ လါယုၤလဲၤ ၂၉သီ, ၂၀၁၉န့ၢ် ဖဲဖဲလး
ဝှၢ်လၢမူ, တၢ်ကြၢ်ကီၢ်ဆၢ, ဖၢအၢၣ် ကီၢ်ရၢၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲကျိၣ်ဖးဒိၣ်
ရဲၣ် လၢသဝီဖိထံၣ်န့ၢ်ဖဲအဆုးပူၤဒီးဟံၣ်ထီၣ်အီၤဖဲသ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်ဖိခိၣ်န့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်
လၢပုၤက့ၤသ့ၣ်ဆီလီၤသးတဖၣ် ဘၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်သး လၢတၢ်ဖဲဒုးဖဲသံၣ် ဒီး
ကျဲအဂၤတဆိန်ဘၣ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သးကစီၤကွံၣ်ကျိၣ်ရဲၣ်သ့ၣ်လၢတပီၤ
ထီၣ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယီၣ်အပူၤန့ၢ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤတၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဖဲ လါဖျါတြုၤအါရံၤ ၇သီ, ၂၀၁၇ န့ၢ် ဖဲထံထၣ်
သဝီ, ဒဝဲကီၢ်ဆၢ, ဘျဲဒဝဲကီၢ်ရၢၣ်န့ၢ်လီၤ. ပယီၤသးအိၣ်ဆီလီၤသးဘူးအ
ယီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်လၢ ပုၤလၢအက့ၤလီၤတၢ်လံတဖၣ် ဒီးကဟဲ
က့ၤလီၤဆုၣ်ညါတဖၣ် အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ - KHRG)

တၢ်ကတိၤကျၢ်တံၢ်

- တၢ်က့ၤဆီလီၤပၢ်လီၤလီၤကျဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် ကဘၣ်မၤလီၤတံၢ်ဝဲလၢ တၢ်က့ၤကဒါက့ၤအံၤကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲ နီၢ်ကစၢ်တၢ်သးအိၣ်
နီၢ်နီၢ်, လၢပုၤက့ၤကဒါက့ၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးဒီးအသူးအသ့ၣ်လၢကပီၤ, ဒီးတၢ်ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲစ့ၢ်ကိးတၢ်ဂၤဖိၣ်
မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၢတၢ်မၤအီၤတတူၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဒီးဘၣ်. တၢ်က့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ တၢ်လီၤ
တူၢ်လီၤကံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤ ဒ်သိးပုၤကဟဲက့ၤလၢခံသ့ၣ်တဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီၤမၤမၤလၢ
ပုၤပုၤ ဒီးတကးဒီးဘၣ်ပုၤလၢအဲၣ်ဒီးက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ် ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢအလီၤတံၢ်လီၤဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

“ယသ့ၣ်ညါလံၤဖဲကီၢ်ပယီၤပူၤအံၤတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဆိန်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤဟဲက့ၤတဖၣ် တၢ်အိၣ်ကဒုလီၤလီၤ.
အဝဲသ့ၣ်ကြးမၤလီၤတံၢ်ဝဲတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့. တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအကျိၣ်အကျဲတဖၣ်
ကဘၣ်အိၣ်ပၢ်စၢၤတချ့ဒီးလၢပုၤဟဲက့ၤကဒါက့ၤဒီးဘၣ်န့ၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ကြးမၤလီၤတံၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ လၢပုၤဟဲက့ၤက
ဒါက့ၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.” (နီၢ်ဘ--- , စ--- သဝီ, ဇူပုၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်)

- တဘျီယီၤကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢမၤသကိးတၢ်တဖၣ်ကြးယုသ့ၣ်ညါပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိဒီး IDP လၢ အက့ၤလၢအနီၢ်ကစၢ်
တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီး ကြးမၤမၤလၢအဝဲသ့ၣ်လၢကသ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ် အတၢ်အိၣ်မူလၢအိၣ်ဒီး အသူးအသ့ၣ်လၢကပီၤ
အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဒီးယုသ့ၣ်ညါက့ၤ တၢ်ကရၢကရိလၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ပုၤလၢ အက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်
ဒ်သိးတၢ်ကဟဲအဝဲသ့ၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပိးလီၤဒီး တၢ်လိၣ်အဂၤတဖၣ်လၢလၢပုၤပုၤ လၢအတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢ အဖဲအိၣ်ထီၣ်ခိဖျိတၢ်ယုသ့ၣ်ညါသမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ် တဖၣ်လၢ KHRG လံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ဖျါတဘျီတဘျီအံၤအပူၤလီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢ ပှၤစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲန့ၣ် ပၣ်ယုၣ် လံာ်လံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ဖျါတဘျီတဘျီအံၤအပူၤလံာ်န့ၣ်လီၤ. (လဲၤကွၢ်ဖဲအဆၢဒိၣ် ၅- ပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး)

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢပှၤအါကအဂီၢ်

- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, UNHCR ဒီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ကွၢ်စ့ၣ်ကယာ်ကွၢ်ပှၤလၢအကွၢ်ကဒါခိဖျိ ပယီၤပဒိၣ်ဒီး UNHCR တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး, မၤတၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်ဒီးပှၤလၢအကွၢ်ကဒါတဖၣ်တကၤစ့ၣ်စ့ၣ် ခိဖျိတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးလီၤကဝီၤ CBO-CSO တဖၣ် ဒ်သိးကယုသ့ၣ်ညါပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အတၢ်လိာ်ဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤ လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လၢလၢလီၣ် လီၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ကလုာ်စ့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤ, UNHCR ဒီးပှၤဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်- ယုသ့ၣ်ညါ တၢ်ကွၢ်ဆီလီၤဟံာ်လီၤကျဲၤ ဒီးတၢ်လီၤလၢပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒီး IDP တဖၣ် ကွၢ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒဲတဖၣ်. ဖိၣ်လိာ်စုမၤသကိး ဒီး ယုသ့ၣ်ညါပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်အံၤတၢ်လိာ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်ကွၢ်လီၤအိၣ်ဆိး ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်မူအဂီၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ကလုာ်စ့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်, UNHCR ဒီးပှၤဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်- ယုသ့ၣ်ညါတၢ်ကရၢကရိ လၢအမၤစၢၤပှၤကွၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးတဖၣ်ဒီးမၤစၢၤအတၢ်ကရၢကရိတၢ်လိာ်ဘၣ်လၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒ်သိးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ကဟူးဂဲၤဖဲမၤဆူညါအဂီၢ်.

တၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်

- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, UNHCR, ပှၤဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒီး ထံလီၤကီၢ်ပှၤပှၤယုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအအိၣ်ဒီးလၢဒဲကဝီၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်. တၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်မၤစၢၤလၢဒဲကဝီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲၤ တဘိ လၢအမၤဆူညါပှၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်လၢ ကကွၢ်ကဒါန့ၣ်လီၤ.
- ဆူ UNHCR, CBO-CSOs, INGO တဖၣ်အဂီၢ်- ခါဆူညါမၤသကိးဒီးတၢ်ဒီးကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်လၢ ကယုကျဲၤလၢပှၤဘၣ်ကိဘၣ် ခဲလၢတအဲၣ်ဒီးကွၢ်ကဒါကွၢ်ဘၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကအိၣ်ဆိးဆီလီၤကွၢ်အသးဒီးဒီးန့ၣ်ဘၣ်သဲစးတၢ်ပျဲဖဲကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်ပူၤအဂီၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ဒီး UNHCR အဂီၢ်- ရဲၣ်ကျဲၤမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်လီၤအကျဲၤဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢ ပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်အဂီၢ်, ယုာ်ဒီးတၢ်ဝဲစိာ်တီဆုၤလၢအဘၣ်လီၤဘၣ်စးဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢလၢလီၣ်လီၣ်လၢပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်ခိဖျိ UNHCR အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ တဖၣ်အဂီၢ်.

လံာ်လံာ်လၢအဖိးသဲစးတဖၣ်

- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ဒီး UNHCR အဂီၢ်- မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်မၤသကိး ဒ်သိး ပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်အံၤကန့ၢ်ဘၣ်လံာ်လံာ်လၢအဖိးသဲစးတဖၣ် ဖဲတၢ်သုးကျဲၤဝဲတၢ်ကွၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအဆၢကတီၢ်, မၤစၢၤစ့ၣ်ကိးအဝဲသ့ၣ်ချးဆၢချးကတီၢ်လၢတၢ်မၤန့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်လံာ်လံာ်လၢ အဖိးသဲစးတဖၣ်တုၤအဝဲတစု ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်တုၤယီၤဆူတၢ်ကွၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအလီၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အဂီၢ်- ကွၢ်ထံဆိမိၣ်စၢၤန့ၢ် IDP ဒီးပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးမၤစၢၤလီၤဝဲၤကျိၤအတၢ်ယုထီၣ်ဖဲလၢ တၢ်သုးကျဲၤမၤန့ၢ်လံာ်လံာ်လၢအဖိးသဲစးလၢပှၤကွၢ်ကဒါကွၢ်တဖၣ်အဂီၢ်.(အဒိ, မံၤသၣ်တဒဲးသိးလိာ်သး, တအိၣ်ဒီးလံာ်လံာ်လၢ တၢ်လိာ်ဘၣ်အံၤတဖၣ်လၢပှၤဘၣ်)
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီး INGO တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ IDP ဒီးပှၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ ဒ်သိးမၤန့ၢ်ဘၣ်လံာ်လံာ်လၢအဖိးသဲစးတဖၣ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၣ်ကိးတၢ်မၤစၢၤလၢအမ့ၢ်တၢ်သုးဆိးကါအါထီၣ်ကလုာ်စ့ၣ်ဖိၣ်အကျိၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤအပူၤဖဲခိခိၣ်န့ၣ်သဝီအပူၤ.

တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်

- ကီၢ်ပယီၤတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ခိၣ်ဖးလၢဆိးဒီးမ့ၢ်ဂ့ၢ်- ဒ်သိးကမ့ၢ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်စံၣ်ညိၣ်ပီတုအကျိၤကျဲၤသန့အဂီၢ် ဒုးထီၣ်ခါမၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ခိၣ်ဖးလၢဆိးဒီး လၢတၢ်စံၣ်ညိၣ်ပီတုအကျိၤအကျဲၤပူၤ တုၤလီၤတီၤလီၤတက့ၢ်. သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအါထီၣ် လီၤကဝီၤစံၣ်ညိၣ်ပီတုအရူၤလၢထံကီၢ်ဒီးဘၣ်အပူၤဒီး ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် လၢတၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအပူၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကတီၢ် ဖျါထီၣ် တၢ်အိၣ်ခိၣ်ဖးလၢဆိးဒီးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- ဆူကီပယီပဒိန်အိန်- ဆိန်ထွဲတံမာလီမာကွံတံအိန်ခိန်ဖးလံဆိုးခိမုရှုၣ် န်သိးအကမာလဲာ်ထိန်အတံဟူးဂဲၤဖံးမာအတကီၢ် တဖၣ်အဂီၢ်. လၢန့ၣ်အမဲၤညါ လၢတံဒီသဒၢ ပုၤတဲၤဖျါထိန်တံအိန်ခိန်ဖးလံဆိုးဂ့ၢ်ဝိတဖၣ်အဂီၢ် ဟံလီၤတံဒီသဒၢပုၤဟ့ၣ်တံကစီၣ် (Whistleblower Protection Bill) သဲစးတက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, နီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်တံထံၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်တဲၤသကိးတံမာလီၤလၢ ပုၤက့ၤသ့ၣ်ထိန်ဆိ လီၤသးအလီၢ် န်သိးကမာဂ့ၢ်ထိန်အဝဲသ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ် ဘၣ်ယးပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်ဒီး တံတီတံတြၢအကျဲသန့လၢကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ် ထိန်ကလံၤထံးအပူၤ ဒီးပံးစုနဲၣ်ကျဲအဝဲသ့ၣ်နီၣ်ဒီးကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တံတီတံတြၢအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ပုၤဟ့ၣ်မာသကိး

- ဆူကီပယီပဒိန် နီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ် ဆူတံက့ၤသ့ၣ်ထိန်ဆိလီၤသးအလီၢ် ဘၣ်ယး တံဟ့ၣ် တံဖးဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အတံပုၤဟ့ၣ်ပုၤဟ့ၣ်လၢ တံယုထၢထိန်ထံကီၢ်ခိန်န့ၣ်အဆၢကတီၢ်အံၤ မ့ၢ်တံလၢအရဲဒိန်အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်အဂီၢ်- တချူးလၢ ၂၀၂၀နံၣ် ထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တံယုထၢဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်ဆိန့ၣ်တံဟ့ၣ်တံဖးစရီ ဒီးတံဟ့ၣ်တံဖးအလီၢ်လၢပုၤပုၤ လၢတံက့ၤသ့ၣ်ထိန်ဆိလီၤသးအလီၢ် န်သိးပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်အံၤကန့ၢ်ဘၣ်တံခွဲးတံ ယာ်လၢကဟ့ၣ်ဘၣ်တံဖးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, နီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အတံပုၤဟ့ၣ်ပုၤဟ့ၣ် ဖဲပုၤမာလီၢ်ကဝီၤ တံ ဆၢတဲာ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး ဟ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ် ဘၣ်ယး မုၢ်ခွါ တံထဲသိးတုၤသိး လၢတံက့ၤသ့ၣ်ထိန်ဆိလီၤသးအလီၢ် န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်ဒီး EAOs အဂီၢ်- ဒုးအိန်ထိန်ကျဲၤကျဲၤသန့လၢ တံကကွံၢ်စုၣ်ကယာ်တံနီၤဖးတံအစုၣ်အဆၢ ဒီးဒီသဒၢပုၤက့ၤ ကဒါက့ၤတဖၣ်လၢကပူၤဖျဲးဒီးတံကွံၢ်တလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တံလုာ်အိန်နီၢ်ခိသးသမူ

- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, UNHCR နီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- န်သိးပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်ကဒီးန့ၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိန်က ပံာ်လၢအဖိးသဲစးအဂီၢ် ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တံန့ၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိန်ကပံာ်လံာ်အုၣ်သး ဒီးဟီၣ်ခိန်လီၢ်တဘျီယီတက့ၢ်. ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတံဆိန် ထွဲမၤစၢၤဒ်အမ့ၢ်ကျိၣ်စ့, တံပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိန်ကပံာ်, တံဟ့ၣ်လီၤမၤစၢၤဟီၣ်ခိန်ကပံာ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤတံဟံပနီၣ်ဟီၣ်ခိန်အပူၤ ကလံၤတဖၣ်တက့ၢ်. အါန့ၢ်အန့ၣ်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤစ့ၢ်ကိး အဝဲသ့ၣ် န်သိးကသ့ၣ်အိန်ဖျဲးအိန်တံလၢအတံလုာ်အိန်နီၢ်ခိသးသမူက န့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, UNHCR နီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်တံလုာ်အိန်နီၢ်ခိသးသမူတံမာလီၤလၢ အကြၢးအဘၣ် န်သိးကမာ စၢၤ ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ် လၢအတံသ့ၣ်ထိန်က့ၤ တံလုာ်အိန်နီၢ်ခိသးသမူဖဲ လီၢ်ကဝီၤန့ၣ်ဝိတဖၣ်အပူၤကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, CBO-CSOs နီး INGOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဟ့ၣ်တံဆိန်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်ယးတံသ့ၣ်တံဖျဲးလၢအဆံးတဖၣ် န်သိးတံသ့ၣ်တံဖျဲးတံဆါတံပူၤ ကအိန်ထိန် ဖဲတံက့ၤသ့ၣ်ထိန်ဆိလီၤတံလီၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, UNHCR တဖၣ်အဂီၢ်- ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ် သ့ၣ်ထိန်တံလုာ်အိန်နီၢ်ခိသးသမူလၢ အယုာ်ကကန့ၢ်အဂီၢ် ဟ့ၣ်တံဆိန်ထွဲမၤစၢၤလၢ တံလိာ်ဘၣ်ကိးကပၤဒဲးန့ၣ်တက့ၢ်.

ဟံၣ်ယီ

- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, UNHCR အဂီၢ်- ပုၤလၢအက့ၤကဒါခိဖျိ UNHCR တံရဲၣ်တံကျဲၤတဖၣ်အဂီၢ် ဘျီထိန်န့ၢ်ဟံၣ် လၢအကျူၤ, ဟ့ၣ်လီၤလီၤမုၢ်အူ, ထံအီၤ ဒီး ဟံၣ်ယီတံလိာ်ဘၣ်အဂၤတဖၣ် လၢအပူၤကလံၤဘၣ် (အဒိ, လီၢ်မံ, ပုၤပီ, ဖၣ်ကပူၤ တံပိးတံလီၤတဖၣ်).
- ဆူကီပယီပဒိန်, EAOs, ပုၤလၢအဟ့ၣ်တံဆိန်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်, INGOs အဂီၢ်- တြီတံယာ်ခိပနံၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးသုးဖိၣ် စုကဝဲၤတဖၣ် န်သိးအသုးတမၤလံာ်တံအါၣ်လီၤအီၤလီၤလၢ ကဟဲသ့ၣ်ထိန်ဘျီထိန်န့ၢ်ဟံၣ်ယီ ဖဲတံက့ၤဆိလီၤဟံၣ်လီၤလီၢ်ကျဲၤတ ဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်အဂီၢ် - မၤဂ့ၢ်ထိန် တံဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထံလၢအကဆီၣ် ဒီးအပူၤကလံၤဘၣ်, လီၤမုၢ်အူသဟီၣ်လၢအဂၤကျူၤ, ဟ့ၣ်သ ဆၣ်ဒီးဒုးအိန်ထိန်တံကတဲၤကတီၢ်တံကမ့ၢ်အကျိၤအကျဲၤ လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထိန်ကလံၤထံးပူၤ လီၤဆိဒ်တံ ဖဲတံက့ၤသ့ၣ် ထိန်ဆိလီၤသးအလီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီပယီပဒိန်, ကလုာ်အုၣ်သုးဖိၣ်စုကဝဲၤတံကရၢကရိတဖၣ် ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤဂ့ၢ်ဝိတံကရၢကရိတဖၣ်အဂီၢ်- ဆိန်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိလၢအက့ၤလီၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအတံရဲၣ်တံကျဲၤ ဒီး IDPs တဖၣ် ခိဖျိတံမၤဂ့ၢ်ထိန်န့ၢ်က့ၤ မ့တမ့ၢ် ဘျီထိန် န့ၢ်ဟံၣ်တဖၣ်လၢအတူၢ်ကျူၤ.

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး တၢ်အိၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဆၢၣ်

- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ဒီး EAOs တဖၣ်အဂီၢ်- မၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဆၢၣ်, ဗုၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ် ထီၣ်ဘျီထီၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကွဲးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒၢးတဖၣ်တက့ၢ်. ယုၤထၢထီၣ်စ့ၢ်ကိးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် လၢဒိၣ်ခိၣ်န့ၢ်သီတီၣ်ကဝီၤပုၤ ဖဲကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, UNHCR တဖၣ်- မၤလီၤတံၢ် တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးတၢ်အိၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဆၢၣ်, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤပိးလီၤ ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်လၢလၢပုၤပုၤအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အဂီၢ်-ကွၢ်စူၣ်ကယာ် ဒဲကဝီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိ အတၢ်လီၤဆီလီၤသးတဖၣ်, ဒီးမၤစၢၤစ့ၢ်ကိးပုၤလၢအဖဲက့ၤကၤတဖၣ်ဒ်သိးကလူၤပိာ်ထွဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပတီၢ်ကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အဂီၢ်- ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိသၣ် လၢအက့ၤလီၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒဲအတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤ ဒီး IDPs ဖိသၣ်တဖၣ် ဒ်သိး-ကမၤလိဘၣ်တၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကွဲးဒီး, ဖိသၣ်လၢအတထီၣ်ဘၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကွဲး ဒ်သိးတဖၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆၢၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤသိးသိးတက့ၢ်.

နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်

- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ကီၢ်ပယီၤသး, EAOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဩတၢ်ယာ်တၢ်သ့ဆိးကါဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိာ်, မၤနီၣ်မၤမၤကယာ်တၢ်လီၤလၢဟီၣ် လၢမ့ၢ်ပိာ်ဒီးကျိၣ်ချဲၣ်သၣ်လီၤလံၤလၢတပိာ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်အိၣ်အလီၢ်, ဒီးဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဆူ လီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အအိၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ပုၤဖျဲးအဂီၢ်တက့ၢ်.
- ဆူ UNHCR ဒီး CBO-CSOs တဖၣ်အဂီၢ်- ဆဲးဟ့ၣ်မ့ၢ်ပိာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တၢ်မၤလိဆူ တၢ်ဟဲက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးလီၤကဝီၤ, IDPs ဒဲကဝီၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ ဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖၣ်လၢ ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤ.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, EAOs, UNHCR- မၤလီၤတံၢ်ဘၣ်က့ၤ တၢ်ဟဲက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးလီၤန့ၣ် သုတအိၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိာ် မ့တ မ့ၢ် ကျိၣ်ချဲၣ်သၣ်လီၤလံၤလၢအတပိာ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ကီၢ်ပယီၤသး - ပတုၣ်ကွံာ်သးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤဖဲအအိၣ်ဘူးဒီး တၢ်ဟဲက့ၤသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးအ လီၢ်, န့ၢ်သီဒီးတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်တဖၣ် ဒီးထူးလီၤကွံာ်သး ဒီးသးကလၢၤတဖၣ်, ပတုၣ်ကွံာ်သးဟးဆုၣ်ကွၢ်တၢ်ဒီး သးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်.

တၢ်ထူးထီၣ်ဒီးဖဲကျဲးလံာ်တၢ်ဟံၤဖျါအံၤဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤလၢ -

တၢ်ဟံၤဖျါဒုးသ့ၣ်ညါ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ လံာ်တၢ်ဟံၤဖျါတဘျီအံၤအပူၤအံၤ ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ် ဟံးမူဒါခဲလၢာ်ဒီးတမ့ၢ်ဝဲဒၣ် LIFT, HARP Facility မ့တမ့ၢ် TBC အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်ဘၣ်.

ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ ၁၉၉၂ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိအံၤမၤနီၣ်မၤမၤလူၣ်သီတီၣ် ဒီးကမ့ၢ်လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ခိခိၣ်တၢ် ဒီးတဖၣ်အပူၤ ဖဲကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးလီၤလီၤ လၢအပၣ်ပုၤဒီးတၢ်အုၣ်အံၤ ဒဲအမ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်တၢ်မၤနီၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်အုၣ်ကီၢ်အပ နီၣ် အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရူာ်အံၤ ဟူးဂဲၤဒဲကရၢသဘျီတဖၣ်အသးဒီး တဘျီဒီးထံၣ်ကီၢ် သဲးတၢ်ကရၢကရိဒီး တၢ်ကရၢကရိအဂၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ် တၢ်ထံၣ်အီၤဖဲပုၤယဲၤ သန့ www.khr.org အပူၤသ့ၣ်ဒီး လံာ်တၢ်ဟံၤဖျါလၢတၢ်ဖဲကျဲးထူးထီၣ်ရၢလီၤအီၤတဖၣ် တၢ်ကွဲးလံာ်ဆူ khr@khr.org ဒီးယုၤန့ၢ်အီၤသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.